

Barn och skolnämndens arbetsutskott

§63

Dnr BSN 2023-471

Besvarande av e-förslag - Anpassad grundskola i Hallstavik Beslut

Barn- och skolnämndens arbetsutskott föreslår:

1. Barn- och skolnämnden beslutar att avslå E-förslaget ”Starta anpassad grundskola i Hallstavik”.
2. Barn- och skolnämnden avslutar ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Barn- och utbildningsförvaltningen har utrett möjligheterna att starta en anpassad grundskola i Hallstavik enligt ett e-förslag.

Skälet till e-förslaget anges vara den långa resvägen för eleverna från Hallstavik till centralorten Norrtälje, där kommunens två befintliga anpassade grundskolor är belägna.

Barn- och skolnämnden återremitterade den 29 maj förslaget till barn- och utbildningskontoret i syfte att ytterligare klargöra de ekonomiska och lokalmässiga förutsättningarna samt efterfråga vårdnadshavarnas åsikter.

Barn- och utbildningsförvaltningens bedömning är att det inte är möjligt att tillskapa en stabil och kvalitativ anpassad grundskola i Hallstaviksområdet. Bedömningen grundar sig på att:

- Att rekrytera behörig personal till den anpassade skolan är en utmaning för alla huvudmän. Norrtälje har en låg behörighet i den anpassade grundskolan redan med dagens organisation. Det är en ännu större utmaning att rekrytera personal långt ifrån centralorter där lärare har få kollegor.

- Det bedöms saknas funktionella lokaler för en anpassad grundskola i Hallstaviksområdet. En noggrann förstudie med kostnadsberäkningar måste genomföras av fastighetsavdelningen innan beslut tas om en nystart av en anpassad grundskola i Hallstaviksområdet.

- En enkätundersökning visar att åtta vårdnadshavare (av 91) är intresserade av att flytta sina barn till en anpassad grundskola i Hallstaviksområdet. Detta bedöms inte utgöra en tillräcklig volym för att möjliggöra en stabil kvalitativ verksamhet.

Beslutsunderlag

Svar på återremiss. E-förslag om att starta anpassad grundskola i Hallstavik
Bilaga 1 Utredning E-förslag Starta anpassad grundskola i Hallstavik
Bilaga 2. E-förslag införa anpassad grundskola i Hallstavik

Beslutande sammanträde

Beslutsgång

Ordföranden frågar om barn- och skolnämndens arbetsutskott kan besluta i enlighet med barn- och utbildningskontorets tjänsteutlåtandes förslag, och finner att barn- och skolnämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med förslaget.

Deltar ej i beslut

Jacob Heitmann (SD) deltar ej i beslutet och lämnar följande protokollsanteckning:

Sverigedemokraterna ställer sig positiva till en etablering av en anpassad grundskola i Hallstaviksområdet. Vi ser detta som ett viktigt steg för att minska de långa resvägarna som många barn idag tvingas utstå till skolorna i Norrtälje. Minskade skolskjutskostnader är en positiv aspekt, men framför allt vill vi betona vikten av att tillhandahålla en trygg och tillgänglig utbildningsmiljö för barn med särskilda behov i Hallstaviks närområde.

Vi vill också poängtera vikten av att rekrytera behöriga och kompetenta lärare till denna verksamhet. Utmaningen att hitta kvalificerad personal är något som måste adresseras för att säkerställa en hög kvalitet på utbildningen. Därför är det avgörande att kommunen tar fram en strategi för att attrahera och behålla lärare med rätt kompetens.

?Samtidigt anser vi att en noggrann förstudie måste genomföras för att säkerställa att lokalerna uppfyller de krav som ställs för anpassad skolgång, utan att ekonomiska kostnader skjuter i höjden på ett ohållbart sätt.

Beslutet ska skickas till

Avdelningschef grundskola och anpassad grundskola
Avdelningen för strategiskt kvalitetsarbete, hälsa och lärande
Enheten för resultat och analys
Registrator BSN
Förslagsgivare

Paragrafen är justerad

Barn- och utbildningsförvaltningen

Handläggare: Ulla Wredle
Titel: Enhetschef
E-post: therese.kalden@norrtalje.se

Till: Barn- och skolnämndens arbetsutskott

Svar på återremiss: E-förslag Starta anpassad grundskola i Hallstavik

Förslag till beslut

1. Barn- och skolnämnden beslutar att avslå E-förslaget "Starta anpassad grundskola i Hallstavik".
2. Barn- och skolnämnden avslutar ärendet.

Sammanfattning

Barn- och utbildningsförvaltningen har utrett möjligheterna att starta en anpassad grundskola i Hallstavik enligt ett e-förslag.

Skälet till e-förslaget anges vara den långa resvägen för eleverna från Hallstavik till centralorten Norrtälje, där kommunens två befintliga anpassade grundskolor är belägna.

Barn- och skolnämnden återremitterade den 29 maj förslaget till barn- och utbildningskontoret i syfte att ytterligare klargöra de ekonomiska och lokalmässiga förutsättningarna samt efterfråga vårdnadshavarnas åsikter.

Barn- och utbildningsförvaltningens bedömning är att det inte är möjligt att tillskapa en stabil och kvalitativ anpassad grundskola i Hallstaviksområdet. Bedömningen grundar sig på att:

- Att rekrytera behörig personal till den anpassade skolan är en utmaning för alla huvudmän. Norrtälje har en låg behörighet i den anpassade grundskolan redan med dagens organisation. Det är en ännu större utmaning att rekrytera personal långt ifrån centralorter där lärare har få kollegor.
- Det bedöms saknas funktionella lokaler för en anpassad grundskola i Hallstaviksområdet. En noggrann förstudie med kostnadsberäkningar måste genomföras av fastighetsavdelningen innan beslut tas om en nystart av en anpassad grundskola i Hallstaviksområdet.
- En enkätundersökning visar att åtta vårdnadshavare (av 91) är intresserade av att flytta sina barn till en anpassad grundskola i Hallstaviksområdet. Detta bedöms inte utgöra en tillräcklig volym för att möjliggöra en stabil kvalitativ verksamhet.

Ärendet

Beskrivning

Den 29 maj 2024 redovisade barn- och utbildningskontoret den utredning som genomförts utifrån ett e-förslag gällande en anpassad grundskola i Hallstavik.

Skälet till e-förslaget, som fått 389 röster, angavs vara den långa resvägen för eleverna från Hallstavik till centralorten Norrtälje, där kommunens två befintliga anpassade grundskolor är belägna. Enligt e-förslaget kan kommunen spara pengar genom minskade skolskjutskostnader samt att det redan finns lämpliga lokaler för att kunna starta upp en anpassad grundskola.

Barn- och skolnämnden återremitterade förslaget till barn- och utbildningsförvaltningen i syfte att ytterligare klargör de ekonomiska och lokalmässiga förutsättningar samt efterfråga vårdnadshavarnas åsikter.

Idag finns två anpassade grundskolor i Norrtälje kommun. En kommunal enhet med 65 inskrivna elever vid Norrgårdsskolan norra, belägen i Grindområdet. En enhet i enskild regi med 26 inskrivna elever vid Baldersskolan, belägen i anslutning till Wigulfskolan.

Fram till och med läsåret 2012/2013 bedrev Norrtälje kommun en anpassad grundskola i Hallstavik. Verksamheten upphörde från läsåret 2013/2014 och eleverna flyttades över till den anpassade grundskolan på dåvarande Grindskolan. Grunden till detta var att:

- Den ändrade skolstrukturen berodde främst på ökade behörighetskrav för personal i den anpassade grundskolan från och med 2015. Norrtälje har idag 65 procent lärare med pedagogisk högskoleexamen i anpassad grundskola.¹ Det är 20 procentenheter lägre än riket.
- Ytterligare en orsak till avvecklingen av verksamheten var vikande elevantal. Det fanns vid den tidpunkten sex inskrivna elever i Hallstavik, tre i årskurs 1-3 och tre i årskurs 4-6.

Enkät till vårdnadshavare i anpassad grundskola

En enkät har genomförts för att kunna besvara barn- och skolnämndens önskan om att få ta del av vårdnadshavares önskemål kring en anpassad grundskola i Hallstavik eller närområdet.

Enkäten skickades ut via e-post till de vårdnadshavare som finns angivna i barn- och utbildningsförvaltningens kontaktlistor för de 91 elever som är inskrivna i anpassad grundskola. Två påminnelser skickades ut för att öka svarsfrekvensen. Totalt besvarade 36 vårdnadshavare enkäten (en svarsfrekvens på 40 procent).

Av de som besvarat enkäten har majoriteten barn i låg- och mellanstadiet, 24 av 36 svarande. Resterande 12 har barn i högstadiet.

Det inkom 18 svar från vårdnadshavare som har valt kommunal anpassad grundskolan och 18 svar från de som valt en fristående anpassad grundskola. Av de som svarade bor 16 familjer i de norra delarna av kommunen. 72 procent av samtliga svaranden har skolskjuts för sina barn. De flesta (78 procent) svarar att det inte är särskilt troligt eller inte alls troligt att de skulle välja en anpassad skola i Hallstavik eller Herräng om en sådan skulle etableras.

De vårdnadshavare som angav att de kunde tänka sig att byta skola fick fler frågor än de som inte kunde tänka sig att byta skola. Sex vårdnadshavare angav är mycket intresserade av en anpassad grundskola i Hallstavik och två att det är troligt att de skulle byta skola om det startar upp i Hallstavik. I svaren noterades att:

- Bland de som uppgav att det skulle vara ganska eller mycket troligt att de önskade byta skola har de flesta yngre barn som bor i Hallstavik tätort med nära omnejd.
- De skulle välja att byta till en anpassad grundskola i Hallstavik även om det var en kortsiktig lösning.
- Fyra av dessa vårdnadshavare är också intresserade av en anpassad skola i Herräng.
- Huvudskälet till varför de önskar ett byte är för att få kortare resväg och därmed ett minskat behov av skolskjuts men även på grund av att de inte är helt nöjda med den befintliga skolan de har sina barn i.

¹ Gäller lägeskommunen. KOLADA N18710

Enkätens frivilliga svarsfält för eventuella kommentarer innehåller några synpunkter. En familj säger att de är nöjda med sitt barns skolgång och ett byte skulle endast ske om skolan inte erbjuder en bra skolgång. De säger även att de ogärna flyttar på ett barn med speciella behov om den nuvarande skolan fungerar bra.

En annan vårdnadshavare säger att de är lite oroliga för att klasserna blir för små och antalet kompisar skulle minska om de bytte till en mindre anpassad grundskola. Det är inte lätt att hitta kompisar när barnet går i anpassad skola.

En familj är mycket positiv till en anpassad grundskola i Hallstavik eller Herräng och skriver att skolskjutsen skulle minska med sju mil om dagen. Den familjen uppskattar även att de fick möjlighet att uttrycka sina åsikter i en enkät då de anser att det är familjen och skolan som har mest och bäst kunskap utifrån deras barns perspektiv.

Lokaler i Hallstavik eller Herräng

Det finns idag inga lämpliga lokaler i Hallstavik för en anpassad grundskola att flytta in i för närvarande. Den nedlagda Herrängs skola som har nämnts i sammanhanget är sliten och anses inte vara ändamålsenlig utifrån dagens krav på utbildning och undervisning i anpassad grundskola. Detta innebär följande:

- Det är många år sedan Herräng skola var i drift. Skolbyggnaden har ett slitet ytskikt. Skolan har varit uthyrd under sommaren till externa aktörer. Det finns även ett "hemmabygge" i skolbyggnaden som behöver avlägsnas.
- En del av värmesystemet är i behov av utbyte inom en snar framtid för att säkerställa en fortsatt funktionalitet, särskilt om fastigheten ska vara i bruk under längre tid.
- Idrottshallen, inklusive dusch- och omklädningsutrymmen, bedöms vara i sämre skick än skolan och har omfattande renoveringsbehov.
- Elevgruppen bör inte vara hänvisade till annan skola, till exempel Hallsta skola, för de praktisk-estetiska ämnena. Det behöver finnas möjlighet till idrott, hemkunskap, slöjd, musik och bild på enheten där eleverna går. Dessa möjligheter finns inte på Herrängs skola

Ekonomiska aspekter

Den tekniska statusbeskrivningen av lokalerna indikerar att vissa åtgärder kan kräva betydande investeringar, särskilt i idrottshallen och värmesystemet. Att en del av värmesystemet behöver bytas ut inom en snar framtid signalerar potentiellt stora kostnader.

Idrottshallen med dusch- och omklädningsutrymmen kräver en större renovering för att möta skolans behov. Det kan innefatta nya golvytor, uppgradering av ventilationssystem, modernisering av duschar, samt tillgänglighetsanpassningar. Dessa åtgärder kan medföra betydande kostnader.

För att fastigheten ska vara lämplig för en anpassad grundskola behövs omfattande tillgänglighetsåtgärder. Det kan till exempel vara installation av hissar, ramper, bredare dörröppningar och anpassade toaletter, vilket är kostsamt, särskilt i äldre byggnader.

Undervisningssalar kommer med största sannolikhet att behöva anpassas med ny teknik och utrustning för att uppfylla krav på en modern grundskolemiljö. Detta innebär ytterligare kostnader för material och arbetskraft.

En anpassad grundskola har stora fasta kostnader oavsett elevantal. En anpassad skola med sex till åtta elever har samma grundkostnad som när elevantalet är 15 eller 20. En skola med få elever kan inte bära sig ekonomisk även om grundpengen är högre än i grundskolan. Enheten kommer att vara i behov av extra medel för att kunna grundbemanna med behöriga lärare, studie- och yrkesvägledning, elevhälsa samt ledningsfunktion.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts tillsammans med Handläggare för anpassad grundskola samt fastighetsavdelningen.

Samtliga vårdnadshavare folkbokförda i Norrtälje kommun med barn som är inskrivna i anpassad grundskola har givits möjlighet att uttrycka sin åsikt i frågan.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaderna för skolskjuts beräknas minska vid en etablering av en anpassad grundskola i Hallstavik. Elever i anpassad grundskola erhåller skolskjuts med taxi. Resan mellan Hallstavik och Norrtälje tar cirka 50 minuter och kostar enkel väg drygt 1 200 kronor per elev. Åker eleven ensam är kostnaden cirka 200 kronor dyrare per resa och person. Kostnaden för ensamåkande elev i taxi tur och retur fem dagar per vecka mellan Hallstavik och Norrtälje kostar cirka 450 000 kronor per år. De allra flesta elever samåker till skolan vilket medför betydligt lägre kostnader per år. När elever samåker ligger kostnaderna på cirka 85 000 kronor per år och barn.

Lokaler En nyetablering av en anpassad grundskola kräver anpassade lokaler vilket beräknas medföra stora ekonomiska kostnader. Boverkets krav på anpassad grundskolas lokaler är specifika och omfattande. För varje elev krävs dubbelt så stor yta per elev jämfört med den ordinarie grundskola, 20 m² i stället för 10 m². Den anpassade grundskolan behöver ha tillgång till salar för praktiskt estetiska ämnen som hemkunskapssal, idrottshall, bildsal, slöjd och musikrum. Utöver dessa ämnessalar behöver undervisning i naturorienterade ämnen, kemi, fysik och biologi, lämpliga klassrum med rätt utrustning och möjlighet till laborationer för högstadiets elever. Förläggs den anpassade grundskolan till ett högstadium med ordinarie grundskoleverksamhet där dessa specialsalar redan finns kan dessa till viss del samnyttjas.

Personal Att rekrytera behörig personal till den anpassade skolan är en utmaning för alla huvudmän. Norrtälje har en låg behörighet i den anpassade grundskolan redan nu. Det är en ännu större utmaning att rekrytera personal långt ifrån centralorter där lärare har få kollegor.

Elevantal En anpassad grundskola i Hallstavik kan även komma att påverka redan befintliga skolor negativt då elevunderlaget minskar. De minskande elevkullarna är svåra att beräkna för den elevgrupp som tillhör den anpassade grundskolan.

Förvaltningens analys och slutsatser

Den tidigare anpassade grundskolan i Hallstavik avvecklades på grund av litet elevunderlag samt att det var en stor utmaning att rekrytera behörig personal. Dessa två utmaningar gäller fortfarande. Trots att behörighetskravet funnits sedan 2018 är det fortfarande svårt att rekrytera behöriga lärare till skolformen. En liten enhet ska leva upp till samma lagkrav som större enheter. Elevernas rätt till en utbildning av god kvalitet bedöms bli svåra att upprätthålla.

Boverkets byggregler för anpassad grundskola är många och detaljerade. Det blir därför kostsamt att anpassa äldre byggnader för ny verksamhet i form av anpassad grundskola.

Att bygga en ny anpassad grundskola i Hallstavik medför stora kostnader utifrån dagens byggkrav. Stora investeringar har genomförts på den befintliga kommunala anpassade grundskolan de senaste åren för att anpassa lokalerna efter dagens elevantal. Det har även genomförts på Balderskolan som bedriver anpassad grundskola i enskild regi.

Det är barn- och utbildningsförvaltningens uppfattning att kostnaderna för att bygga nya lokaler alternativt renovera Herrängs skola är så stora att en fördjupad förstudie av fastighetsavdelningen är nödvändig. De ekonomiska konsekvenserna går inte att överblicka utan en förstudie som undersökt de specifika behov som en anpassad grundskola har.

Barn- och utbildningsförvaltningens samlade bedömning utifrån utredningen är att:

- Det inte finns tillräckligt elevunderlag för att starta upp en stabil och kvalitativ anpassad grundskola i Hallstavik.
- Det redan inom nuvarande verksamhet finns det stora utmaningar att rekrytera behörig personal vilket är en förutsättning för en likvärdig skola med hög kvalitet.
- En noggrann förstudie med kostnadsberäkningar bör genomföras av fastighetsavdelningen innan beslut tas om en nystart av en anpassad grundskola i Hallstaviksområdet.
- Vårdnadshavare ställer högre krav på kvaliteten i verksamheten än att den ligger nära bostaden.

Konsekvenser för barn

Flera beskrivna områden i tjänsteutlåtandet utgår från barnets perspektiv. Elever bosatta i Hallstaviksområdet har en lång resväg med skolskjuts till de två anpassade grundskolorna belägna i Norrtälje tätort.

Elevernas rätt till en kvalitativ skolgång i en anpassad grundskola i Hallstaviksområdet skulle utmanas då svårigheter att rekrytera personal med behörighet och legitimation bedöms som stora. Större svårigheter att hitta kamrater när elevgruppen är liten har lyfts fram av vårdnadshavare.

Landsbygds- och skärgårdsperspektiv

Förslaget medför inte några konsekvenser för landsbygd och skärgård.

Jenny Nordström
Förvaltningsdirektör
Barn- och utbildningskontoret

Magnus Lindblå
Avdelningschef
Barn- och utbildningskontoret

Bilaga/Bilagor

Bilaga 1. Utredning starta anpassad grundskola i Hallstavik, 2024-04-25

Bilaga 2. E-förslag. Starta anpassad grundskola i Hallstavik, 2023-09-24

Beslut skickas till

Avdelningschef grundskola och anpassad grundskola
Avdelningen för strategiskt kvalitetsarbete, hälsa och lärande
Enheten för resultat och analys
Registrator BSN
Förslagsgivare

2024-04-25
E-förslag: Starta anpassad grundskola i
Hällstavik

BSN 839-2022

Ann-Katrin Hegart
Enheten för resultat och analys
Avdelningen strategiskt kvalitetsarbete, hälsa och lärande
Barn- och utbildningskontoret

Innehåll

Sammanfattning	2
1 Inledning	2
1.1 Bakgrund	2
1.2 Dagens verksamhet och elevantal	2
1.3 Målgrupp för anpassade grundskolan	2
1.4 Historiska verksamhetsförändringar	3
2 Resultat	3
2.1 Statistik	3
2.2 Bemanning	3
2.3 Lokaler	4
2.4 Skolskjuts	5
3 Analys	5
3.1 Rekrytering av behörig pedagogisk personal och elevunderlag	5
3.2 Skolskjuts	6
3.3 Lokaler	6
4 Slutsatser	6
5 Referenser	7

Sammanfattning

Ett e-förslag har inkommit till Norrtälje kommunen avseende placering av en anpassad grundskola i Hallstavik. Skälet till förslaget anges vara den långa resvägen för eleverna från Hallstavik till centralorten Norrtälje, där kommunens två befintliga anpassade grundskolor är belägna. E-förslaget anger att kommunen kan spara pengar genom minskade skolskjutskostnader samt att det redan finns lämpliga lokaler för att kunna starta upp en anpassad grundskola.

Utifrån utredningens resultat bedömer barn- och utbildningskontoret att det inte finns tillräckligt elevunderlag för att starta upp en anpassad grundskola i Hallstavik.

Elevernas rätt till en god utbildning riskerar att bli bristande. En stor utmaning är tillgång till behörig legitimerad personal, vilket är ett av skälen till att verksamheten genom tidigare beslut centraliserats till Norrtälje stad. Rekrytering bedöms även idag vara problematiskt vid en nyetablering av en liten enhet i de norra delarna av kommunen.

Förutom elevunderlaget saknas ändamålsenliga lokaler. De lokaler som tidigare användes till den anpassade grundskolan är inte lämpliga utifrån dagens krav. En nyetablering av en skola för ett litet antal elever medför stora kostnader, vilket påverkar hela skolstrukturen i kommunen även om just skolskjutskostnaderna beräknas minska.

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Barn- och utbildningskontoret har fått i uppdrag att utreda möjligheterna att starta en anpassad grundskola i Hallstavik.

Bakgrunden till uppdraget är ett e-förslag som lämnats in till Norrtälje kommun. Förslaget hänvisar till den långa resvägen mellan Hallstavik och Norrtälje som överstiger åtta mil tur och retur. Det beskrivs som en alltför lång daglig resväg för barn med särskilda behov.

1.2 Dagens verksamhet och elevantal

Idag finns två anpassade grundskolor i Norrtälje kommun. En enhet med 70 inskrivna elever bedrivs i kommunal regi, Norrgårdsskolan norra, belägen i Grindområdet. En enhet med 30 inskrivna elever bedrivs i enskild regi, Baldersskolan, belägen i anslutning till Wigulfskolan.

1.3 Målgrupp för anpassade grundskolan

För att ha rätt till plats i anpassad grundskola krävs en dokumenterad intellektuell funktionsnedsättning. Intellektuell funktionsnedsättning beskrivs som en betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning på grund av hjärnskada som orsakats av yttre våld eller kroppslig sjukdom.¹

¹ Skolverket. Mottagande i anpassad grundskola.

Statistik visar att cirka en procent av befolkningen har en lindrig intellektuell funktionsnedsättning². Antalet har ökat under senare år. År 2016 var andelen 0,9 procent i Stockholms län för att år 2022 ha stigit till 1,2 procent³. Ökningen beror till stor del av ändrade förhållningssätt i bedömningen av individen.

1.4 Historiska verksamhetsförändringar

Fram till och med läsåret 2012/2013 bedrev Norrtälje kommun en anpassad grundskola i Hallstavik. Verksamheten upphörde från läsåret 2013/2014 och eleverna flyttades över till den anpassad grundskolan på dåvarande Grindskolan. Det var vid tidpunkten sex inskrivna elever, tre elever i årskurserna 1-3 och tre elever i 4-6.

Vid den tidpunkten fanns det cirka 40 elever inskrivna i Norrtälje kommun. Vid de anpassade grundskolorna i Norrtälje finns idag en överrepresentation av elever från Hallstavikområdet, cirka 20 elever inskrivna.

Den ändrade skolstrukturen berodde främst på ökade behörighetskrav för personal i den anpassade grundskolan från och med 2015 men även på vikande elevantal.

2 Resultat

2.1 Statistik

Befolkningsunderlaget i det upptagningsområde som innefattar Hallstavik och angränsande orter omfattar cirka 850 elever mellan årskurs 1-9. Utifrån det nationella procenttalet på cirka en procent bedöms det finnas ungefär nio elever i åldern 7–16 år som skulle vara kvalificerade att ingå i den elevgrupp som har rätt att gå i anpassad grundskola.

De elever som för närvarande är inskrivna på de två befintliga anpassade grundskolorna inom upptagningsområdet uppgår till 17 elever. Nio elever är inskrivna på Norrgårdets anpassade grundskola och åtta elever är inskrivna på Balders anpassade grundskola.

2.2 Bemanning

Behörighet

För att driva en anpassad grundskola krävs behöriga lärare och annan personal som specialpedagoger och elevhälsopersonal. Det är en utmaning att rekrytera behöriga lärare till den anpassade skolan.

Nya behörighetskrav trädde i kraft 2018 för lärare som undervisar i den anpassade grundskolan. För att bli behörig att undervisa i anpassade grundskolan eller anpassade gymnasieskolan måste du som huvudregel ha en speciallärarexamen med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning. Dessutom krävs en förskollärary- eller lärarexamen eller motsvarande. Du blir också behörig om din lärar- eller förskolläraryexamen omfattar en inriktning eller specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning.⁴

² Funka. Grundarna till den internationella branschorganisationen för tillgänglighetsexperter, IAAP. www.funka.com

³ Psykologtidningen 202203022

⁴ Skolverket 2024. Krav för att få behörighet att undervisa i anpassad grundskola.

Före 2018 var det möjligt att tillsvidareanställa personal utan legitimation för den anpassade skolan. Det är till stor del lärare som har behörighet i grundskolan men inte i den anpassade grundskolan som arbetar kvar. Under nuvarande lagstiftning ska nyanställda lärare vara behöriga för den anpassade skolformen.

Behörighetsgraden inom den anpassade grundskolan är 65 procent i Norrtälje kommun. Det är lägre än i riket som har 84 procents behörighet.

Personalintensiv verksamhet

Den anpassade grundskolan är personalintensiv både i förhållande till lärare och till annan personal som elevhälsa, specialpedagoger och resursassistenter. Det är elever från årskurs 1 till 9 som har individuella behov och där samtliga ämnesområden ska täckas in. Är det elever med grav intellektuell funktionsnedsättning som även har en autism eller elever som har multihandikapp kräver det ytterligare resursassistenter.

Kursplaner

Den anpassade grundskolan har två kursplaner, en för elever som läser ämnen och en för elever som läser ämnesområden. De elever som läser ämnesområden är de som har störst stödbehov.

Fritidshem

Elever i den anpassade grundskolan har rätt till fritidshemsutbildning utifrån ett eget behov eller familjens behov.

Undervisningen ska ledas av behörig lärare i fritidshem. Förutom lärare i fritidshem krävs även barnskötare eller motsvarande. Elever i den anpassade grundskolan som har särskilda behov av stödpersonal har med största sannolikhet det även i fritidshemmet.

2.3 Lokaler

Boverkets krav på anpassad grundskolas lokaler är specifika och omfattande. För varje elev krävs till exempel dubbel ytan jämfört med den ordinarie grundskola, 20 m² i stället för 10 m². Särskilda krav ställs på färgsättning, ljudisolering och ljus. Lokalerna behöver vara anpassade för rullstolsburna elever vilket betyder inga trösklar, ramper, höj- och sänkbara bord, spisar och annan utrustning eleverna behöver. Toaletter behöver vara anpassade och i anslutning till varje undervisningsyta finns behov av vilorum. Generellt finns behov av flera mindre grupperum, klassrum och större samlingsrum än i grundskolan.

Den anpassade grundskolan behöver ha tillgång till salar för praktiskestetiska ämnen som hemkunskapssal, idrottshall, bildsal, slöjd och musikrum. Utöver dessa ämnessalar behöver undervisning i naturorienterade ämnen, kemi, fysik och biologi, lämpliga klassrum med rätt utrustning och möjlighet till laborationer för högstadiets elever. Förläggs den anpassade grundskolan till ett högstadium med ordinarie grundskoleverksamhet där dessa specialsalar redan finns kan dessa till viss del samnyttjas.

Tillagningskök på plats är önskvärt då eleverna i större utsträckning behöver anpassad kost gällande konsistensanpassningar och liknande.

För fritidshemmet finns krav på den fysiska miljön. Miljöns utformning har betydelse för elevernas möjligheter att utvecklas. Huvudmannen och rektorn ansvarar för att se till att

fritidshemmets lokaler ger utrymme för olika typer av verksamhet, såväl livliga aktiviteter som lugnare och mer rofyllda, i både större och mindre grupper. Det är viktigt att det finns naturliga avgränsade platser i fritidshemmet där eleverna kan vila, sitta och prata eller läsa och där ljudnivån kan hållas låg. Eleverna behöver också tillgång till en säker utemiljö som ger tillgång till lek och rörelse.⁵

2.4 Skolskjuts

Resorna för eleverna till och från Norrtälje och Hallstavik på cirka åtta mil per dag är anledningen till det e-förslag som lämnats in till Norrtälje kommun.

Elever i anpassad grundskola erhåller skolskjuts med taxi. Resan mellan Hallstavik och Norrtälje tar cirka 50 minuter och kostar enkel väg drygt 1 200 kronor per elev. Åker eleven ensam är kostnaden cirka 200 kronor dyrare per resa och person. Kostnaden för ett skolår blir cirka 450 000 kronor per elev som åker ensam tur och retur. De allra flesta elever samåker till skolan vilket medför betydligt lägre kostnader per år. Det är cirka 85 000 kronor per barn och år.

3 Analys

3.1 Rekrytering av behörig pedagogisk personal och elevunderlag

Den tidigare anpassade grundskolan i Hallstavik avvecklades på grund av litet elevunderlag samt att det var en stor utmaning att rekrytera behörig personal. Dessa två utmaningar gäller fortfarande. Trots att behörighetskravet funnits sedan 2018 är det fortfarande svårt att rekrytera behöriga lärare till skolformen. En liten enhet ska leva upp till samma lagkrav som större enheter.

Även geografiska aspekter påverkar förutsättningarna för att rekrytera behöriga. Konkurrenten om lärare i större städer och svårigheterna att rekrytera på landsbygden med låga invånarantal och långa resvägar påverkar.

Det är förutom en utmaning att rekrytera även en ekonomisk utmaning att starta upp en verksamhet där elevvolymerna är små samt kan variera stort mellan åren.

Åldersgruppen i årskurserna F-6 i de norra kommundelarna förväntas minska med cirka sju procent till år 2033. Det gäller även barn i årskurserna 7–9 men i lägre omfattning.

Statistik visar dock att andel barn med lindrig funktionell funktionsnedsättning generellt ökar något. Sett till siffrorna i Stockholms län är ökningen cirka 0,3 procentenheter under senaste året vilket i dagsläget skulle ge cirka elva barn ur den potentiella geografiska gruppen rätt till plats i anpassad grundskola i stället för cirka nio. Denna ökning väger dock inte upp det minskade elevantalet enligt den demografisk beräkningen. Beräknat på tio år blir differensen cirka fyra procent färre barn i området.

Många nyanlända till kommunen blir hänvisade till Hallstavik under sina första två år i Sverige. Efter två år upphör det stödet och familjerna får lösa bostad på egen hand vilket kan betyda att de flyttar till annan ort. Detta gör en prognos osäker.

⁵ Skollagen kap. 3 §, 14 kap 9 §, 37 Miljöbalk (SFS 1998:808), Förordning (SFS 1998:901), Skolinspektionen, 2010, Kvalitet i fritidshem, Kvalitetsgranskning, sid. 30.

3.2 Skolskjuts

Förläggs en anpassad grundskola till Hallstavik bör kostnaderna för skolskjutsar kunna sänkas avsevärt då resorna blir kortare eller utgår för flertalet elever. Eleverna behöver fortfarande skolskjuts men avstånden blir kortare om vårdnadshavarna väljer att skriva in sina barn i Hallstavik i stället för att åka till Norrtälje tätort. Taxiresorna till och från Norrtälje från Hallstavik är långa och kan innebära svårigheter och hinder för den anpassade grundskolans elever men tidsmässigt följer de kommunens policy för skolskjuts om maximalt en timmes resväg en väg.

Om två av de elever som bor i Hallstavik och som idag åker till Norrtälje i stället kan få skolgång i Hallstavik minskar kostnaderna för skolskjuts med cirka 1 miljon kronor per år. Norrgårdsskolan och Baldersskolan, får sannolikt få färre elever. Det innebär i sin tur en utmaning för dessa skolor när elevvolymerna minskar. Det är inte givet att den/de lärare som eventuellt får sluta vid Norrgårdsskolan vill byta arbetsplats till Hallstavik utan vid uppstart av en ny anpassad grundskola behöver eventuellt nyrekryteringar göras för bemanning.

Med nio potentiella elever spridda över grundskolans alla årskurser behövs flera lärare. Då dessa elever besitter särskilda behov är också flera resurspersoner nödvändigt. Bemanningen på en nybildad enhet blir mer kostsam än om de nio tänkta eleverna skulle gå kvar i Norra Norrgårdsskolan eller på Baldersskolan.

3.3 Lokaler

Boverkets byggregler för anpassad grundskola är många och detaljerade. Det blir därför kostsamt att anpassa äldre byggnader för ny verksamhet i form av anpassad grundskola. Att bygga en ny anpassad grundskola i Hallstavik medför stora kostnader utifrån dagens byggkrav.

En anpassad grundskolan skulle kunna förläggas i anslutning till Hallsta skola där alla åldrar i grundskolan finns representerade liksom erforderliga salar och behöriga ämneslärare.

I dagens läge anser dock rektor på Hallsta skola att fungerande utrymmen inte finns då byggkraven inte möts och grupprum saknas.

Det har skett en omfattande ombyggnation av den anpassade Norrgårdsskolan för att anpassa den till elevgrupperna under de senaste fem åren. Skolan har idag kapacitet att ta emot den elevvolym som söker sig till skolan. Tillsammans med Baldersskolan täcker skolorna upp nuvarande behov.

4 Slutsatser

Barn- och utbildningskontorets samlade bedömning utifrån utredningen är att det inte finns tillräckligt elevunderlag för att starta upp en anpassad grundskola i Hallstavik.

Förutom lågt elevunderlag saknas ändamålsenliga lokaler. De lokaler som tidigare användes till den anpassade grundskolan är inte lämpliga utifrån dagens krav. En nyetablering av en skola för så få elever medför stora kostnader som påverkar hela skolstrukturen i kommunen.

Elevernas rätt till en god utbildning med behörig och legitimerad personal är en stor utmaning och bedöms vara extra problematisk vid en nyetablering av en liten enhet i de

norra delarna av kommunen. Norrtälje kommun har redan i befintlig anpassad skola en lägre lärarbehörighet, oavsett regi, än riket i stort.

5 Referenser

Skriftliga källor

Skollagen kap. 3 18 §, 14 kap 9 §

Miljöbalk (SFS 1998:808)

Förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll

Skolinspektionen, 2010, Kvalitet i fritidshem, Kvalitetsgranskning, sid. 30.

Boverkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd, BBR

Norrtälje kommuns styr- och ledningssystem, Rodret, 2024-02-05

Funka, 2024-02-05

Psykologtidningen, 2022-03-22

Intervjuer

Wiberg, Susanna, rektor Hallsta skola, BoU, Norrtälje kommun

Wallin, Annika, BoU, Norrtälje kommun

Brus, Agneta, Strategisk controller, BoU, Norrtälje kommun

Christiansen, Sylvia, Lokalstrateg, BoU, Norrtälje kommun

Eriksson, Agneta, Centrala elevhälsan, BoU, Norrtälje kommun

Hammarberg, Theresa, inspektör/tidigare lokalstrateg, BoU, Norrtälje kommun

Kaneko Högdahl, Merja, samordnare/handläggare, BoU, Norrtälje kommun

E-förslag i Norrtälje kommun

Ärendenummer	230924-EFORSLAG-UL27
Inskickat	2023-09-24 20:25

Lämna ett förslag

Rubrik som sammanfattar förslaget	Anpassad grundskola i Hallstavik
Beskrivning	<p>Mitt förslag är att det bör öppna en anpassad grundskola i Hallstavik för barn med särskilda behov. Jag anser detta nödvändigt då dom idag behöver åka till Norrtälje för att få en anpassad skolgång. Detta innebär att dessa barn behöver åka drygt 8 (!) mil per dag för att kunna gå i skolan. Det är en stor påfrestning för många av dom, både fysiskt och psykiskt, att behöva pendla denna sträcka dagligen fem dagar/vecka.</p> <p>Hallstavik har ett stort upptagningsområde och detta skulle även innebära en minskad kostnad för dagens skolskjuts (som idag kostar massor). Det finns även anpassade lokaler som i dagsläget står tomma där det tidigare har bedrivits förskoleverksamhet.</p> <p>Jag hoppas att så många som möjligt stödjer mitt förslag och ser samma behov som jag ser!</p>

Namn	Amanda Reinikainen
E-post	amanda9214@hotmail.com
DOLD Namn	Amanda Reinikainen
	Jag har tagit del av Norrtälje kommuns hantering av personuppgifter.